

Tuttua ja tarpeellista

– ICED-KONFERENSSI 2012 BANGKOKISSA

Opetuksen kehittäjien kansainvälisessä ICED-konferenssissa käsiteltiin teemoja, jotka ovat Suomessakin voimakkaasti pinnalla. Vaikka esityksiä oli eri puolilta maailmaa, teemat olivat suomalaisestakin näkökulmasta tuttuja, mutta eivät toki turhia.

International Consortium for Educational Development (ICED) on ”Peda-forumeiden” maailmanlaajuinen järjestö (<http://icedonline.net/>). Siihen kuuluu 22 verkostoa. Järjestö pitää kahden vuoden välein konferenssin, johon osallistuu noin 300–400 tutkijaa, opetuksen kehittäjää ja ”tavallista” yliopisto-opettajaa. Vuosittain, konferenssivuosina konferenssin yhteydessä, kokoontuu järjestön neuvosto, johon Peda-forumin edustajana kuului. Järjestö julkaisee lehteä *International Journal for Academic Development*.

Tänä vuonna konferenssi järjestettiin Bangkokissa 23.–25.7.2012. Sitä ennen neuvosto kokoontui kahtena päivänä, ja järjestettiin yksipäiväinen prekonferenssi. Ilmeisesti seminaarin ajankohta ja etäisyys vaikuttivat siihen, että Suomesta oli vain yksi osallistuja, kun vuonna 2010 osallistui 23 kehittäjää. Yhteensä osallistujia oli noin 300.

Opetuksen johtaminen nousussa

Yliopistojen muutoksista on viime vuosina kirjoitettu ja puhuttu uuvuksiin asti. Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, mitä muutokset edellyttävät johtamiselta ja erityisesti

koulutuksen johtamiselta. Suomessa toki Helsingin yliopisto teki perusteellisen arvioinnin omasta koulutuksen johtamisestaan vuonna 2008. Teema oli esillä myös Aalto-yliopiston opetuksen arviointiprojektissa vuonna 2011. Peda-forum-päivillä on vuosina 2011 ja 2012 järjestetty sessio opetuksen johtamisesta. Yhä tuntuu kuitenkin siltä, että opetuksen johtamista ei ilmiönä oikein tunnisteta. Siitä huolimatta lukuisat vastuuopettajat, koordinaattorit, koulutusalojohtajat ja lukukausijohtajat ”johtavat opetusta” joka päivä. Yleensä heillä ei ole tähän tehtävään muodollista auktoriteettia tai edes resursseja, vaan tehtävää hoidetaan suostutellen, maanitellen ja kauppaa käyden.

Konferenssissa kävi ilmeiseksi, että myös opetuksen johtamiseen on jo tarjolla koulutusta. Hyvin usein sitä järjestivät nimenomaan opetuksen kehittämisyksiköt, joskin koulutukset sisällöllisesti asemoituivat ”yleisen” johtamiskoulutuksen ja opetuksen kehittämisen välimaastoon ja ammensivat sisällöllisesti johtamis- ja organisaatiotutkimuksesta. Koulutusmallit olivat pitkälti samanlaisia kuin suomalaiset yliopistopedagogiset koulutukset: seminaareja, pienryhmiä, henkilökohtainen kehittämistehtävä sekä foorumin luominen johtamisesta käytävälle keskustelulle.

Iltaohjelmissa seminaarivieraatkin saivat osallistua tanssinumeroihin.

Kansainvälisistä ympyröistä saa suuntaa omalle kehittämistyölle.

Hyvänä pohjoismaisena esimerkkinä oli Lundin yliopiston järjestämä koulutus.

Uusien opettajien perehdyttäminen

Kongressin esityksissä nousi hyvin voimakkaasti esille uuden henkilöstön perehdyttäminen ja siihen haetut ratkaisut. Suomessakin opettajien pätkätyöt ja osa-aikaisuudet ovat tuottaneet yliopistoyhteisöihin lukuisia ongelmia. Vakinaista henkilöstöä ei haluta palkata, vaan haetaan säästöjä tilapäistyövoiman käytöstä. Vakinaisille opettajille tämä tarkoittaa entistä enemmän muun muassa hallinto-tehtäviä. Akateemiseen uraan ei nykyisin enää välttämättä perehdytä apuopettajina tai assistentteina. Pätkätyöläisillä ei myöskään ole kunnollista työyhteisöä, jossa olisi aikaa opastamiseen. Näin opetustehtäviin saatetaan joutua varsin kylmiltään. Tämä on pakottanut yliopistoja etsimään keinoja, joilla perehdytetään henkilöstö nykyistä paremmin opetustehtäviin ja joilla luodaan heille tukirakenteita. Joukko australialaisia yliopistoja on yhteistyössä tuottanut materiaalia, josta uskoisin olevan hyötyä myös suomalaisille opetuksen kehittäjille. Materiaali koostuu kirjallisesta ja videomateriaalista, joka on avoimesti verkosta saatavilla. Videomateriaalissa opetuksen kehittäjä työskentelee uusien opettajien kanssa. Teemoina ovat muun muassa lukukauden aloittaminen, paineen alla työskenteleminen ja arvosanojen antamisen reliabiliteetin parantaminen.

Oman ryhmänsä muodostavat tohtorikoulutettavat. Pedagogiset koulutukset ovat usein osa tohtorikoulutusta, joskin opintopisteiltään koulutukset usein ovat hyvin vaatimattomia. Uudessa-Seelannissa oli tuotettu mielenkiintoista materiaalia, jolla tutkijanuran alussa olevia laitetaan miettimään olennaisia kysymyksiä akateemisesta urasta. Myös mentorointikäytännöt ja esimerkiksi emeritusten hyödyntäminen resurssina perehdyttämisessä nousivat esille, vaikka tähänkin toki liittyy pulmia.

Vertaispalaute opetuksen kehittämisen keinona

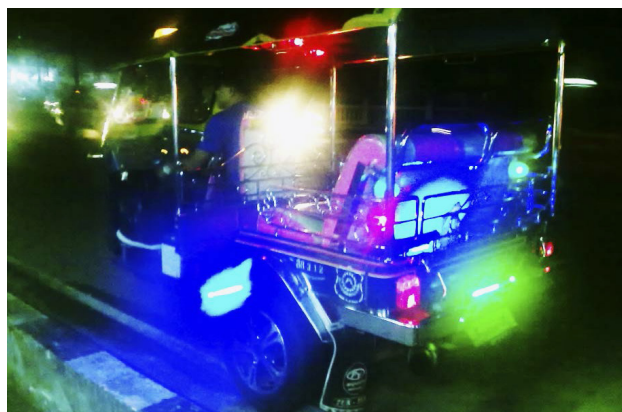
Itse pidin esityksen (ks. http://users.utu.fi/matlap/POT_Lappalainen_Mason.ppt) yhdessä emeritaprofessori Kristine Mason-O'Connerin kanssa. Esitys käsitteli vertaispa-

lautetta opetuksen kehittämisessä. Esittelin suomalaisten yliopistojen käytäntöjä, joiden rinnalle nostimme lähinnä englantilaisia menettelytapoja. Esityksen yhteydessä käymässämme keskustelussa tuotiin yhdessä esille lukuisia syitä, miksi kollegapalautetta kannattaisi hyödyntää. Siitä huolimatta koettiin, että kollegapalautetta ja opettajien epämuodollista yhteistyötä opetuksen kysymysten ratkaisemisessa ei edelleenkään hyödynnetä riittävästi. Aikana, jolloin resurssit ovat entistä tiukemmassa, tällaisilla ”ilmaisilla” kehittämismenetelmillä voi olla paljonkin potentiaalia, vaikka ne eivät opetusta mullistaisikaan.

Tapahtuman antia Peda-forumille

ICED:n neuvoston kokous ja keskustelut muiden maiden edustajien kanssa antoivat runsaasti ideoita myös Peda-forumin toiminnan kehittämiseen. Joidenkin maiden verkostoilla oli aktiivisia alatyöryhmiä, jotka järjestivät omia tapahtumiaan. Suomessa näin toimii löyhästi Peda-forumiin kytkeytyvä opintopsykologien verkosto, joka yhdistää yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opintopsykologit. Verkosto järjestää säännöllisiä tapaamisia, joilla on niin koulutuksen kuin työnohjauksenkin funktio. Myös yliopistopedagogisia koulutuksia järjestävä kouluttajaverkosto järjestää omia kokoontumisia. Muitakin tällaisia alaverkostoja voisi varmasti olla. Nämä virkistäisivät ja monipuolistaisivat Peda-forumin toimintaa. Tapahtumissa voitaisiin myös hyödyntää tietoverkkojen tarjoamia mahdollisuuksia. Suomen virtuaaliyliopiston loppuajoina saatiin hyviä kokemuksia webinaareista, joihin osallistui jopa 100 opiskelijaa. Nämä vaativat luonnollisesti organisoimista, mutta yliopistojen yhteistyöllä ja oravannahkakaupalla koulutuksia ei varmasti olisi ylivoimaista järjestää.

Keskustelu verkostojen lehdistä kulki paljolti samoja linjoja kuin Suomessa: missä määrin tulisi pyrkiä julkaisemaan tieteelliset kriteerit täyttäviä artikkeleita ja missä määrin tulisi antaa tilaa opetuskokeiluille, jotka voivat inspiroida opettajia kehittämään opetustaan. Suomen tavoin muutamissa maissa nykymuotoisella opetuksen kehittämisellä on jo kymmenvuotiset perinteet. Koko tämän ajan on yritetty luoda kulttuuria, jossa opetuksen kehittäminen olisi myös tutkimuskohde. Nyt tilanne on kääntynyt sellaiseksi, että jopa kokeilujen raportoinnit saattavat sisältää kymmeniä lähteitä. ”Eikö juuri tähän ole pyritty

Mikäli joku ICED-konferenssin osallistuja halusi kokea, millainen on ”one night in Bangkok”, se tapahtui mukavasti VIP-tuktukilla.

koko ajan!” tuskaili muuankin kehittämisveteraani. Tätäkään suuntausta ei kuitenkaan nähty pelkästään hyvänä, vaan aivan pienimuotoistenkin kokeilujen raportoinnille kaivattiin foorumia.

Vuonna 2014 Tukholmaan! Ja sitä ennen jo Tallinnaan?

Järjestön seuraava kongressi järjestetään Tukholmassa: prekonferenssi pidetään 15.6.2014 ja varsinainen konferenssi 16.–18.6.2014. Tilaisuus on suomalaisille opettajille ja opetuksen kehittäjille mainio mahdollisuus, joka kannattaa hyödyntää. Koska Tukholman tapahtumaan tulee opetuksen kehittäjiä ympäri maailmaa, kannattaa miettiä, onko tuon ajankohdan ympärille mahdollista kytkeä jotain myös Suomessa.

Jo 23.–25.1.2013 järjestetään Tallinnassa konferenssi *Higher education – higher level learning?* Tapahtumaan odotetaan 200:aa osallistujaa lähinnä Virosta sekä Pohjoismaista. Vastaava konferenssi järjestettiin myös vuonna 2011. Vähäinen seikka nyky-yliopistojen kannalta ei ole se, että tapahtumaan ei ole osallistumismaksua.

Kirjoittaja toimii opetuksen kehittämispäällikkönä Turun yliopistossa.